

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Floremundi Raemundi V. Cl. Olim Consiliarii Regis
Galliarvm Ex Calviniano Catholici Synopsis Omnium hujus
temporis Controversiarum tam inter Lutheranos,
Calvinistas quam alios plurimos. Sive Historia ...**

Raemond, Florimond de

Coloniae Agrippinae, 1655

IV. Apud Lutheranos Episcoporum & sacerdotum nomina mutata.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10880

pafsim sub nomine Evangelicorum, Auguftanæ Confefſionis & c. latere gaudeant. Sed cui potius feftam hanc fimilem dicemus quam tricipiti cuidam & centimano monſtro? In qua deſcribenda operæ precium facturus mihi videor, quod à nemine, quod quidem ego ſciam, ordo, ritus, & cæremoniæ, à Luthero eiusque ſucceſſoribus in ipſorum Eccleſiæ ſancitæ, litteris conſignatæ exſtant, ſic vt neque nobis Gallis Lutheranorum in Germania, neque Germanis Caluiniftarum viuendi ac ſacra celebrandi modus cognitus ſit & exploratus. Caluiniftæ quidem, multo illis aſtutiores, omnibus vitibus perſuadere nobis conantur, ſe à Lutheranis pro fratribus haberi, eundem eſſe cæritum & eandem Eccleſiam quamuis conſtet, inter Catholicos & Lutheranos aliquas eſſe inducias, & aliquem conſenſum vel tolerantiam; inter Lutheranos vero & Caluiniftas bellum eſſe. *ἄστρον*, ſic vt frigus cum calore, & tenebræ cum luce facilius conciliari poſſint, quam Lutherani cum Caluinianis. Ordo vero, vel confuſio, potius Nouæ huius religionis, quæ nondum vnum integrum vidit ſæculum, & factorum forma in libris paſſim editis, vt Statutis eccleſiaſticis Marchionis Brandeburgici, anno M D XXXIIII, Mauritij Saxonie Ducis anno M D XLIV, Wolfgangi Comitis Palatini anno M D LVII, & poſtea anno M D LIX, reguſis, Chriſtophori Ducis VVirttembergici anno M D LXXI, Reformatione religionis per Ioannem Gulielmum Ducem Saxonie Ienæ anno M D LXXI, facta in qua ille quaſi, nonus Pontifex, ait, *Se ex poteſtate clauium à Deo ſibi traditarum, ſtatueret, &c.* item in Viſitationibus Saxonie, ſub titulo, *Verordnung* & c. anno M. D. LXXXV, & LXXVII, inſtitutis atque editis; nec non Ludouici Ducis Wirtembergici anno M. D. LXXXVIII, Tubingæ, & alijs alibi excuſis, deſcripta exſtat. Vt de liberis Imperij ciuitatibus nihil dicam, quæ ſingulæ quoque ſere propriam religionis, formam ſibi conſtiterunt.

II. Sed videamus quibus factorum ritibus ac cæremonijs Lutherus primitiuam ſuam eccleſiam inſtruxerit atque exornarit, vt diuerſitas illa tanto magis appareat. Is non ignarus, religionem ſine cæremonijs diu conſiſtere non poſſe, multas res ac cæremontas ex antiqua illa Catholica eccleſia in ſuam tranſtulit, quæ adhuc in eius, quod etiamnum in Germania ſuperet, eccleſiæ ſimulachro vſurpantur. Idem ad Franciſcum Galliarum

regem ſcribens, ait: *quandoquidem Mundus cæremonijs carere non poſſit, nequaquam id ſe velle, vt veteribus aboliſis, noua introducantur.* Nouerat quippe bonus hic Macchiavelliſta, ei qui ſtatim aliquem reipublicæ mutare, & nouam ſtabilite velit, quandam antiquæ faciæ retinendam eſſe, quo populo perſuadeatur, integra adhuc eſſe omnia, & in mutatione illa parum aut nihil eſſe momenti. Et templa quidem, quæ in Germania plurima ſunt & ſuntuoſa, initio integra & inuolata maſerunt, etiam monaſteria, medijs in ſyluis ac ſolitarijs locis poſita, ſic, vt nihil deiectum aut fractum fuerit, præter diuorum ſtatuas, & ijs tantum in locis vbi Carolſtadiani graſſati ſunt, aut Caluiniftæ in Palatinatu: quam regionem ſolam illi antehæc tempora ſuæ ditionis fecerunt. Hinc ſi quis Catholicus in Lutheranorum templum ingrediatur, facile fiet, vt exiſtmet ſe in Catholicorum eſſe templo, quum maior hominum partem ex ſpecie externa potius quam interna atque ex ipſa veritate diiudicet.

III. Videbit ibi, ſi Mollitum de genere fuerint, vti in Dania & Sæcica, & aliquot Germaniæ locis *chorum à reliqua templi ſtructure ſeu nauis ſeparatum*. Occurrent ibi non minus quam apud Catholicos, *ſummum altare, cum appoſita Crucifixi imagine, duodecim Apoſtolorum ſtatue, diuerſa ſacella ſeu oratoria, baptiſteria, & in plerique organa Muſica, cerei & lampades ardentes, aliaque ornamenta eccleſiaſtica: quæ omnia expreſſas maiorum religionis notas præ ſe ferunt.* In compitis etiam Crucifixi imagines adhuc à Lutheranis reuerenter habentur, vt & ſacra in campis adicula, quas etiam ingrediuntur, & ante aram genibus innixi preces ſuas ſundunt. Sacella etiam diligenter ſartateſta conſeruant. Numquam vero templa (eccleſias enim dicere iam mihi religio eſt) ingrediuntur, quin, vt dixi, in genua prouoluantur, conuerſa ad ſummum altare facie, eiſdem ſere quibus Catholicis ritibus & externa deuotione. Id enim Caroli V. Interemiſtica Religionis forma induxit, cui Rigidiôres ſe ſe vehementer oppoſuerunt, malentes exulare quam tales cæremontas pati.

IV. Quamuis autem Lutherani ſuos etiam veluti laruatos Episcopos habeant & ſacerdotes, qui iſdem ſere quibus Catholicis ornamentis vtuntur: tamen quemadmodum Turcæ oppidis & locis à ſe occupatis alia nomina imponunt, quæ ſcilicet viſtorias ſuas & imperij magnitudinem ad poſteros teſtaram faciunt, & priſtini ſtatuum

eorum

eorum populorum quos perdomuerunt, suoque subijcerunt imperio, memoriam penitus aboleant; sic Lutherus quoque prisca illa sacrorum officiorum & dignitatum nomina nequaquam ferre potuit, sed noua, tamquam facinororum suorum contra Ecclesiam monumenta, induxit. *Episcopi enim loco, Superintendentem* (Græca voce in barbaram Latinam translata) instituit. Talium vero Superintendentium vnus plures sub se habet parochias, quælibet vero parochia suum parochum sine Curionem, quos Pfarherrn; & quilibet parochus suos diaconos, quos Helffer, id est, adiutores appellat. Superintendentens vero qui Episcopi est loco, aut reditus quosdam è bonis Ecclesiasticis, vel stipendium è publico ærario accipit, eiusque auctoritatem velut superioris & Episcopi agnoscunt ipso minores. Exempli gratia Argentorati, quæ ciuitas Lutheranam religionem sequitur, & maxime Franciæ nostræ vicina est, septem sunt Parochiæ, quibus singulis præfunt vnus Pfarerus siue Pastor, & terni Helfferi seu Diaconi. Ioannes vero Pappus Laicus sub nomine Superintendentis, Episcopi personam gerit. Episcopales vero reditus quidam è Brandeburgicorum familia, Administratoris titulo, sibi usurpauit: quod munus ille postea Ducis Wirtembergici filio eandem religionem proficenti consignauit. Eius vero Administrationis nemini quam sibi ipsi rationes reddebant. Quare eam ob causam bellum inter Lotharingæ Ducem & Electorem Brandeburgicum, Administratoris partem, exortum, tandem vero his conditionibus compositum fuit, vt reditus, non solum inter Episcopos, Catholicum vnum, alterum Lutheranum, verum etiam inter Capitulum & Ecclesiæ ministros diuisi sint, sic tamen vt duæ tertie ad verum & legitimum Episcopum redcant.

V. Quod vero antea dicebam Molliores Lutheranos & Interimistas habere cæremonias & templa valde affinia Catholicis ritibus, eo ipso alios Rigidiore alijs cæremonijs vt indicabam & idcirco esse non leuem diuersitatem, quæ vt tanto melius intelligatur, notandum est Lutheranorum duas esse sectas præcipuas, vt alias dixi. Vnã eorum qui Augustanam amplectuntur Confessionem à Melancthone Anno MDXXX. compositam, & Imperatori exhibitam, alteram eorum qui Interimistæ dicuntur, à Libro quodam

mula quædam religionis, quæ interim ab Anno MDXLVIII. dum decisus religionis controuersijs, certi quid à Concilio determinaretur, in magna Germaniæ parte, nempe in tota fere Saxonia, ac multis Imperij ciuitatibus in plaga Septentrionali positis, vt Hamburgi, Lubecæ, Lunæburgi, Magdeburgi, Halæ, Norimbergæ; nec non in Marchionatu Brandeburgensi & alijs in locis recepta fuit Liber, hic in Germania passim videtur, sub vernaculo titulo Kirchenordnung, id est, *Statuta rerum Ecclesiasticarum*, quod in eo quum alia, tum cæremoniæ in Ecclesijs ac præsertim in Missa ipsorum vsitate præscriptæ sint quæ quidem Missa etsi nouam habeat faciem, multa tamen ex antiqua illa retinet. Nam & in illa frequenter audias repeti *Kyrieelison, Alleluia, Dominus vobiscum*: & sacrum faciens Pfarerus (sic enim Pastores suos appellant) postquam ad altare accessit, *Confiteor* suum: aliasque preces recitat, consecrat etiam & communicat Catholicorum more, tum lingua vernacula conceptas multas precationes intermiscet, Euangelium etiam eadem lingua decantat. Lutherus quidem ipse in libro De captiuitate Babylonica ait, *Missam ab Euangelio non esse separandam, quum Missa Euangelij pars sit, vel summarium potius & compendium*. Et alibi sacretur, *maximam partem, idem Sacramentorum quam Missæ verba esse & promissiones ipsius Dei*. Quin etiam grauius conuincuntur Lutherani, iniuste sese accusari & calumniose, quod totam Missam aboleuerint, quum ea (sic enim Augustana loquitur Confessio) reuerenter apud se celebretur, omnibus fere consuetis cæremonijs obseruatis. Apud Lutheranos tamen nulla sic hostiæ eleuatio, vt qui credant corpus Christi nõ alio modo aut sine ibi esse, quã vt manducetur, non vero adoretur, nisi ab eo qui illud accipit. Quasi vero non verbũ Iesu Christi, sed sola acceptio seu manducatio, præsens eius corpus statuatur. Ergo Saluator non dicere debuit, *Hoc est corpus meum*, sed: *Hoc corpus meum erit si vos illud acceperitis*. Deliriũ hoc primus Lutherus delirauit, dicens, *Qui Sacramentum illud extra acceptionem seu manducationem adorauerit, idololatriam committere, quum illud ex rebus creatis seu elementis compositum sit; eoque manentibus speciebus, panem adorari: Christum autem verè & realiter in hoc Sacramento esse, vt animarum tantum nostrarum sit pastus ac cibus*. Sed facile hoc refutari potest. Quemadmodum enim humanitas, quam Christus ad nostri redem-